

Ros es. Inde loqui rosas, proverbium est, ut observat Pierius Hierogly. lib. 55. fol. 401. Nostri Martyres, dum verba proferebant, quibus fidei Christianæ attestabantur, extrinsecus accessito fusi sanguinis lenocinio, loqui rosas dicebantur; rosas nobis dixisse, rem gratam nunciasse, putandum est: rosas, inquam, inter spinas: ut enim scitè Ambros. lib. 7. in Lucam c. 12. Rosæ Martyrum sunt: sunt enim spinæ rosarum, quia tormenta sunt Martyrum.

395 Haec tenus dictis de liliis, & rosis pro publica Martyrum testificatione, splendor adiit ex Psal. 59. Inscriptione, in quo sermo litterarius est de insigni Ecclesiæ communitate à calamitate scilicet maxima in maximam exaltationem, & gloriam: atque hoc per Davidis, & eorum, qui eum sequebantur, comparationem, quos Deus prius valde affixit, sed valde postea eosdem exaltavit. Inscriptur ergo Psalmus, ita Pro his, qui immutabuntur, in tituli inscriptionem ipsi David in doctrinam. Duplex vox Hebreæ susan, & eeduth, sic vertuntur à Pagnino, Aria, & alii: Victor super lilyum testimonii, à Complutensis, & S. Hieronymo Victorii pro liliis testimonium; à Rabbi Stephano: Praefecto cantorum super ros à testimonio, insigne aureum David ad docendum, à Treveto: de rosis testimonio. Putaverim lilia, seu rosas testimonii, id est, martyrii, esse vocalia Martyrum testimonia in fidei causa, unde illis insigne aureum, seu aureola Doctorum, & Martyrum in Ecclesia Christiana. Ut vero apparet mysterium hoc latitare sub arcana illa inscriptione, premantur Psalmi ipsius argumentum proxime datum, & verba præfertim v. 8. Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitum mei, Juda Rex meus. Ubi Galaad idem est atque acervus testimonii, seu martyrii; ut notant August. Beda, Bruno, Hilarius, & alii Patres Latini, & Expositores sacri, existimantes sermonem hic esse de testium five Martyrum multitudine. Augustini hæc sunt. Galaad habet interpretationis suæ vocem, & magni sacramenti. Interpretatur enim acervus testimonii in Martyribus? Meus est Galaad, meus est acervus testimonii, mei sunt Martyres veri. Consonat S. Bruno. Qui deinde pendens sequentia verba, statuit, eos, qui Galaad appellati fuerant, esse etiam Manassem, id est, obliviscientes omnem terrenum favorem, & pro sua charitate in tribulatione militantes: subdit etiam, iflum Galaad, qui & Manasses est, dici quoque Ephraim id est, fructificanter alios in fide per prædicationem, & constantiam suam. Et quia Christianum publicè confitentur, Juda appellantur, id est, confessio, ob quam coronâ donantur, ut Reges, & triumphatores.

Ab iisdem myrrha prima sunt.

396 Denique, Martyrum labia non liliis modo assimilantur, sed stillare dicuntur probatissimos myrrhae liquores suavitatis eximiæ: labia ejus lilia distillantia myrrham primam. Quorsum vero hæc myrrha distillatio? Sanè ut ostendatur, ad illos signatum

spectare verborum lilia seu rosas, qui martyrii amaritudines degustarunt, & mortis acerbitatem pro Christo: appellatio enim myrræ morteni significat, ut observat ex litteris inspiratis S. Nyssenus Orat. 14. in Cantica: S. Nyss.

Et Orat. 11. dixerat; myrrham esse symbolum mortis, nemo est qui ambigat. Ast requires, cur

Martyrum perpessiones non cum myrra qua-

vis, sed cum myrra prima componantur?

Scimus ex Sacra Scriptura, myrrham primam appellari primum myrræ florem seu fudo-

rem è myrra arbore sponte, ac liberè fluentem, quæ quidem selectissima est, & cui nulla præferitur, ut Plinius notat lib. 12. cap. 15. &

de qua Exodi 30. 23. Sume tibi aromata pri-

ma myrræ, & eleæ. LXX. vertunt, florem

myrræ eleæ. Ex Hebreo Sanctes Pagni.

myrræ liberè fluentis, vel etiam myrræ li-

bertatis, seu libera. Stillari ergo è Martyrum

labiis myrrham primam, selectam, florem

myrræ, sed myrrham liberam, & liberè

fluentem, quid sit, præclarè ostendit S. Gre-

gorius Magnus in illa Cant. verba. Myrra S. Grego-

benè prima esse dicitur; quia nullus sic morti-

ficatur, quomodo ille, qui pro Christo martyrio

finitur. Primam enim dixit, non pro tempore,

Myrra pri-

sed pro dignitate. Planè supremum tenent di-

gnitatis gradum acerba Martyrum tormenta,

& mors: ut enim S. Valerianus Hom. 15. de

bono Martyrii: Quid pretiosius esse potest illa

morte, quæ in conflitu pugna hostilibus telis S. Valer.

nescit cedere? Inter selectum hoc amaritudi-

nis genus, miros ex se odores afflant Martyrum

testimonia, unà simil odore Christiani nomi-

nis suavissimo latissimè diffuso: Christi enim

suauis odor sunt in omni loco.

397 Illud etiam addo: cùm hæc Martyrum

testificatio cruore purpurata, si non invita,

& reluctans, sed spontanea omnino, & volun-

taria usque ad mortem; idèò illorum labia ap-

pellari reor lilia distillantia myrrham liberam,

seu libertatis. Amat enim Deus, quæ sibi of-

feruntur sponte ac liberè offerri. Ps. 118. v. 108.

Voluntaria oris mei beneficia fac Domine.

Mittebatur Isaías Jesum testaturus, & Chri-

stum esse, & Dei Filium, aliaque ejusdem

Christi magnalia in terris nascituri ex Ma-

tre Virgine: pro quorum publico testimo-

nio tormenta, & mortem subituras erat, ve-

rè Martyr effectus; ut verò hæc testificatio

Deo esset gratissima, voluntarium oris fa-

cifricium expostulatur; quod ipse libentissi-

mè obtulit, & offerebat quoties doctrinæ re-

velatæ attestabatur, implente Christo sui

confessoris os uberrimè Spiritus Sancti gra-

tiæ, & divinissimo afflatu, tanquam volun-

tarium organum, ut rectè expendit Ambros.

Ser. 14. ad ea Ps. verba premens illud Isa. c.

6. Ecce ego mitte me. Quod abundè etiam in

publica nostrorum Martyrum testificatione

apparet, myrrham efflante liberam, sive li-

bertatis, quia spontaneo, ac promptissimo a-

nimo efformata est, omni prorsus tormento-

rum, & mortis longè amandato timore. Sa-

tis hæc de publica Martyrum testificatione

in fidei causa.

LIBER SECUNDUS QUALIS, QUANTA QUESIT MARTYRII, AC MARTYRUM dignitas, & eminentia.

Ideor tractationem auspicari pugnacem, contentiosam, ac proinde minus illi gratam, cuius palatum mellita omnia anhelat. At enim verò pugnax erit, sed jucunda; contentiosa, sed delectabilis: pugnabo sine contentione, contendam sine pugna: quandoquidem non acri, sed pacato, & amæno agendum nobis erit stylo. Aspera duæta inscribo, sed amæna vireta ostendam. Quòd si verò leviter pungentes disputationis aculeos offendas, scito tam, inter spinas nitere rosarum flosculos purpurearum, supremum nempe Martyrii, ac Martyrum principatum.

CAP. I.

Patrum suffragia pro statuenda universim Martyrii, ac Martyrum dignitate, & eminentia.

398 *U*isque adeò ingentia sunt pro Martyrii, ac Martyrum dignitate, & eminentia, data à Sanctis Ecclesiæ Proceribus encomia, ut videantur, Martyrum, ac Martyres ad summum dignitatis culmen in Ecclesiastica Hierarchia extulisse. Ut ergò nos huic Martyrum sublimitati astruendæ strenuum navemus operam, in primis audire lubet SS. Patres, & magnas illas mentes, quas ad nostram doctrinam Servator hominum Deus illuminavit; ut non sine præeunte face rem aliqui forsitan obscuram aggrediamur; vel tandem fabricæ fastigium scandamus, quin præiactum sit lapideum fundamentum.

399 *S*e Ephrem Syrus Encomio 1. in SS. Martyres, sic eos magnifice commendat. Beati ergo sunt hi Christi Pugiles, qui lucem, & vitam modò eternam participant: fidei columnæ, & charitatis vincula: viva fundamenta, & qui omnia nunc continent: filii castæ, ac venerande Christi Ecclesiæ: tressæ graves Sion, quæ in cælis est. Expende sublimitatis gradus; viva totius Ecclesiæ fundamenta sunt: deinde fidei columnæ: ac demum tressæ graves Sion, quæ in cælis est. Non aliter melius exprimi poterat supra Martym eminentia in Ecclesia Christiana. Dum enim imminens Martyrii pondus, cruciamenta, & mortem subiere, sustinere dicuntur universalis Ecclesiastici ædifici molem, ut vivæ fundamenta. Hinc verò ad invitum copia. Ille de Flores de Agone Martyr.

luminarum robur, & celstitudinem transeunt;

ut nihil esse illis firmius, atque sublimius,

ostendatur. Ut autem designetur, quanti sint

apud Deum meriti, quamque eximiæ, & excelsi

Martyres, tressæ nominantur triumphantis in cælo Ecclesiæ, quam pulchritudine,

& proceritate sua magnificè decorant, ut

pretiosissimis è gemmis ædificatae. Hanc etiam

Martyrum sublimitatem agnoscit Ephrem,

dum illos commendans Ser. de 40. Martyribus, ait: O exercitus incomprehensibilis! S. Ephr.

O senatus irreprehensibilis! O gens sancta, &

populus electus, heredes vitae, atque resurre-

ctionis, astra lucidissima, ac lucerne inextin-

guibiles. Nescio quam eximiæ sanctitatis,

gloriæ, & divini splendoris incomprehensi-

bilitatem Martyribus attribuit, ut eorum præ-

dicet supra reliquos omnes eminentiam, &

majestatem.

400 Secundò, S. Gregorius Nazian. Ora.

1. contra Julianum: Christianis quidem hand

quaquam triste, & calamitosum est, quod pro

Christi nomine passi sunt, imo omnium beatissi-

mum, non propter futura tantam premia, sed

propter hujus etiam vita splendorem, & liber-

tatem, quam sibi ipsi per exhausta pericula pe-

pserunt. Preme illa: imo omnium beatissimum;

quibus distinctè ostendit, beatus, ac proin-

de sublimius nihil esse, quam pati pro Chri-

stus, alludisse ad locum Pauli 1. ad

Timo. 3. 13. Qui bene ministraverint, gradum

bonum sibi acquirent, & multam fiduciam in

fide, quæ est in Christo Jesu. Ubi gradus boni

est valde egregius; & pro fiduciam Græ-

cæ est eadem vox magnifica, id est, libertas

magistri, alludisse ad Timo. 3.

Ubi Nicetas Setronius, scitè obseruat pati pro

libertatem, ponit Græcè à Nazianzeno Chri-

stus, magistri, alludisse ad locum Pauli 1. ad

Timo. 3. 13. Qui bene ministraverint, gradum

bonum sibi acquirent, & multam fiduciam in

fide, quæ est in Christo Jesu. Ubi gradus boni

est valde egregius; & pro fiduciam Græ-

cæ est eadem vox magnifica, id est, libertas

magistri, alludisse ad Timo. 3.

Ubi Nicetas Setronius, scitè obseruat pati pro

libertatem, ponit Græcè à Nazianzeno Chri-

stus, magistri, alludisse ad locum Pauli 1. ad

Timo. 3. 13. Qui bene ministraverint, gradum

bonum sibi acquirent, &

110 Lib. II. de Martyrum dignitate

stulata, ut explicat S. Ambros. Atqui, ab opere Martyrii omnium beatissimo, & perfectissimo habent Martyres splendorem, & libertatem hujusmodi, apud Deum, & homines. Et quidem merito, cùm illis ab eodem Nazianzeno, Orat. de laude Cypriani, ea datur præclarissima elogia: *Holocausta ratione prædita, viætima perfœcta, oblationes Deo gratae, & acceptæ; veritatis præcones, falsæ doctrinae vigillatores; legis, quæ spirituali sensu intelligitur, expletiores; erroris oppressores, vieti infectoratores, peccati diluvium; mundi lustratio.* Quorum singula, si ritè expendantur, summam evincunt Martyrum dignitatem, & eminentiam quandam divinissimam.

401 Tertio S. Chrysostomus multus est in hac Martyrum sublimitate stabilienda. Legre presertim Sermonem in Juventinum, & Maximum Martyres, quos appellat: *Columnas & scopulos, & turres, & candelabra.* Nam Ecclesiam sicut columnam sustinet, sicut turres muniunt, & sicut scopuli omnes undarum assultus repulerunt, multam interim ipsi servantes tranquillitatem; sicut lumina tenebras impietatis discuterunt; & sicut tauri, anima, promptitudineque eadem, suave Christi jugum traxere. Lege etiam Homiliam 8. in Epist. ad Ephesios c. 14. ubi multa congerit pro nostro argumento, præponens Pauli perpessiones, & catenas, cuivis rei sublimissimæ. Unum illud preme. Si aut mihi cum Angelis stolidum fuisset fursum, aut cum Paulo vincendo, carcerem utique præceptarem. Ad hæc, si quis me aut in numerum, & ordinem collocasset cælestium potentiarum, earum etiam, quæ propè sunt thronum Dei, aut talen ligatum fecisset, talis utique ligatus esse volusem. Nihil hanc catenam beatius. Sentit Chrysostomus, beatius esse, & omnino sublimius pati pro Christo, quam ad Seraphinorum numerum, & culmen ascenderet, in cælis commorantium. Parco multis, quibus ea Homilia scatet ad rem nostram.

402 Quartò S. Augustinus sèpè hanc Martyrum sublimitatem deprædicat, signatim vero expedit illa Ps. 67. verba; *Principes Juda lapidatio eorum, principes Zabulon, principes Neptalin.* Ubi designari putat hisce Hebraeorum Principibus eximios Ecclesiæ Martyres principem locum tenentes. Sic ille: *Juda confessio interpretari dicitur: Zabulon habitaculum fortitudinis: Neptalin dilatatio mea. Quæ omnia verissimos nobis insinuant principes Ecclesiæ, dignos ducant, dignos imitacione, dignos honoribus.* Martyres namque in Ecclesiæ locum summum teneunt, atque apice sanctæ dignitatis excellunt. Nil dici potuit luculentius. Similia proutus Beda in illum Psalmum: ubi aperte fatetur, sanctos Martyres esse Principes Juda, id est, Principes confessionis: *primum in Ecclesia obtinentes.* Etenim tribui Juda confignatum fuit regnum, & inter reliquias Tribus principatum, & ducatum habuit, ut constat ex Gene. 49. à versu 8. Reliquarum autem Tribuum primatum tenentes, seu primogenitum, dicuntur principes. Ut vero clareat, quam bellè in illis Regibus, & eximis Principibus nostri Martyres portendantur locum summum in Ecclesia occupantes, pro illis *Principes Juda, duces eorum, transfert S. Hiero.* ex Hebreo: *Principes Juda in purpura sunt. R. Stephanus, Principes Juda lapis illorum.* Alii

S. Nazia.

S. Chrys.

S. Chrys.

Ps. 67. 28.

S. Augu.

Martyres locum sum- mum tenent.

Purpurati Principes sunt.

111 Et eminentia, Cap. II.

111

mus quod Martyr nihil aliud habet, quod retribuat Domino, & Dominus computat illi pro æqualitate: quoniam videt servum suum nihil aliud habere quod retribuat ei: Etenim, infiniti precii, dignitatis, & excellentiae est Christi passio: adhuc tamen tale est martyrium, quod pro Christi nomine fideles subeunt, ut licet non adæquet Domini martyrii valorem, & dignitatem, computatur à Domino pro æqualitate, vel ut loquitur Hieronymus, Deus quasi clemens pro æquali accipit: quia nihil aliud habet servus quod retribuat Domino. Erit igitur martyrii opus, omnium nobilissimum, & sublimissimum, ac proinde Martyrum dignitas eximia.

406 Octavo, S. Methodius (relatus à Theodoro in Dialogo 1. fol. mihi 309.) Sermon de Martyribus, tantum martyrio attribuit. *Adeò admirabile, & tanto studio expetendum est martyrium, quod ipse Dominus Iesus Christus Filius Dei se id honorare testatus sit. Non rapinam arbitratus se esse æqualem Deo, ut etiam eo dono hominem, ad quem descendit, coronaret. Quod est dicere: Christus, cum Dei Filius esset, & verus Deus, Patri suo æqualis, quo nihil exocigari potest sublimius; mortem Crucis subiit, verumque martyrium, quod impensè honoravit, magnificavitque vehementer, illud subeundo. Atque ita humana naturam sibi induitam per unionem hypotheticam, tanto tamque sublimi dono coronavit, nec non fideles Ecclesiæ mortem pro ipso oppentes. Cenè adeò est sublime, & excelsum martyrium, ut licet honorandum à Deo sit mortem excipiendo. ipsum tamen martyrium potuerit Deum ipsum honorare, & quodammodo extollere. Utrumque Methodii verbis exprimitur: & postremum luculentissime à S. Bernardo Ser. 2. de Ascensione Domini, cuius verba habes infra num.*

448. Jam ergo si martyrium à Deo honoratum valuit Deum ipsum exaltare, & extollere; quid mirum eo affecti Ecclesiæ fideles ad eximium dignitatis culmen magnificentissime elevantur?

407 Decimo, minutiora alia, sed præclarata nonnullorum Patrum effata attingam pro eadem martyrii, & Martyrum sublimitate. S. Ambro. Ser. 93. Honoremus Beatos Martyres

S. Valeri. Principes fidei, intercessores mundi, præcones regni, coheredes Dei. S. Valerianus Homi. 15.

de bono martyrii: *Hoc est verè eximie virtutis indicium, persecutionis tempore, plus morti*

S. Chrysol. *favere quam vita.* S. Chrysologus Ser. 128.

de S. Apollinaris Martire: *Sumnum est fratres pro Domino præsentem vitam, si necesse sit, contemnere.* S. Gregorius Nyssenus Orat.

2. de SS. Quadratina MM. illos appellat Homines, si modo homines dicendi, qui tanta magnitudine indolis excelluerunt, milites Christi, Spiritus S. armigeri, sive antesignani, turres divina civitatis: aliaque attexit illustissima elogia, quæ supremam Martyrum dignitatem evincunt. Parco multis. Illud tamen observo, vel à Tyranni iphis adeò eximium martyrii honorem existimat, cum tantopere experti à Christianis animadverterent, ut illis hunc honorem invidenter. Pende quæ scribit S. Nazianzenus in Julianum Orat. 1. Etenim ut alia, ita Martyrum quoque honorem athletis invidebat. Ac proinde id molitur, ut ipse quidem & vim afferat;

S. Nazia. *Vel à Tyranni eximus honor existimat.*

Et illud de Flores de Agone Martyr.

supplicia perferantur, & eo interim honore, qui pro Christi nomine patientibus haberi solet, careamus. Hacenus dictis magnus conciliabitur splendor, & robur ex sequentibus capitibus.

C A P. II.

Martyrii dignitas componitur, imò & præponitur Baptismi dignitas.

408 **M** Agna Baptismi excellentia, qui suo ordine, Sacramentorum primum est, origo, atque primordium (ut loquitur S. Petrus Damianus Opusculo 6. cap. 3.) in cuius commendationem, atque præstantiam multa Ecclesiæ Patres, & Doctores Scholastici protulere lectu dignissima, præsertim Terrull. lib. de Baptismo, S. Nyssenus Orat. de S. Baptismate. Alibi discutiam theologica dubia ad sanguinis Baptismum spectantia: hic dumtaxat discutiendum oratione venit, sit ne martyrii dignitas Baptismi dignitati æqualis, vel major. Atque illud ante omnia in confesso esse debet apud omnes; licet solummodo aquæ Baptismus sit propriæ Baptismus & Sacramentum, cum sit caremoria sacra ad Dei cultum per se ordinata, & instituta; Sacramentum, inquam, unum in effectu, & specie ultima, juxta illud Pauli ad Ephes. 4. *Unus Dominus, una fides, unus Baptismus;* ad Ephe. nihilominus tamè martyrium vice fungitur. Baptismi aquæ, & appellationem Baptismatis fortatur, & est Baptismus quidam saltē metaphoricæ, cum ex speciali Dei privilegio primam gratiam sanctificantem possit conferre; ac proinde peccatum originis in infante Martyre oblitterare, & omnia planè in adulto peccata rite dispositio extergere. Qua de re consule nostros Suarum to. 3. in 3. p. disp. 29. & Vasquez tom. 2. in 3. p. disp. 153. qui rem tractant dixerit, & solide.

§. I.

Patefit, non dispari splendore collucere Martyrium, & aquæ Baptismum.

409 **A** Io in primis, martyrii dignitatem adæquari plenè, & planè Baptismi

Baptismus sanguinis.

aque dignitati. Quod satis perspicue efficitur ex lacra Scriptura, & Patribus, à qui

bust martyrium appellatur sanguinis Baptismus. Marci 10. 38. *Potestis bibere calicem,* Mar. 10. 38.

quem ego bibitus sum, & Baptismo, quo ego baptizor, baptizari? Et Lucæ 12. 50. Bap-

tismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur? Ubi mundi liberator Christus suum passionis, & Crucis martyrium appellat non calicem modò, sed Baptismum,

ut fert communis Interpretum mens.

410 Subinde, Doctorum gemma pretiosissima S. Augustini lib. 13. Civit. c. 7. ita splen-

S. Augu. didè: *Quicunque etiam non percepto regenerationis lavacro, pro Christi confessione moriantur tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis.*

Qui enim dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu S. non invenit in regnum celorum, alia sententia istos fecit exceptos, ubi non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Pre-

me illa præserum: tantum eis valet ad dimi-

K 2

tenda